

**INFORMACJA
O STANIE ŚRODOWISKA
W TARNOWIE
w 2024 ROKU**

Tarnów, sierpień 2025 r.

Niniejsza informacja o stanie środowiska w Tarnowie została przygotowana na podstawie danych uzyskanych z badań monitoringowych prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez GIOŚ oraz wyników działań kontrolnych WIOŚ w Krakowie, udostępnionych na stronie internetowej www.krakow.pios.gov.pl., a także materiałów Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tarnowie oraz Urzędu Miasta Tarnowa.

1. JAKOŚĆ POWIETRZA.

Badania i ocena jakości powietrza prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w podsystemie monitoringu jakości powietrza.

Celem funkcjonowania podsystemu jest uzyskiwanie informacji i danych dotyczących poziomów substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników analiz i ocen w zakresie przestrzegania norm jakości powietrza.

Na terenie miasta Tarnowa funkcjonują 2 stacje automatycznych pomiarów zanieczyszczeń powietrza, zlokalizowane przy ul. Bitwy pod Studziankami (stacja tła miejskiego) oraz przy ul. Ks. Romana Sitki (stacja komunikacyjna).

Na stacji przy ul. Bitwy pod Studziankami prowadzone były pomiary automatyczne (1-godzinne) pyłu zawieszonego PM₁₀, dwutlenku azotu, tlenków azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu, oraz pomiary manualne (24-godzinne) pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, zawartości benzo(a)pirenu oraz arsenu, ołowiu, niklu i kadmu w pyłe PM₁₀.

Na stacji przy ul. Ks. Romana Sitki prowadzone były pomiary automatyczne (1-godzinne) pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5}, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, oraz pomiary manualne (24-godzinne) benzenu.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w 2024 r. podobnie jak w 2023 r., strefa miasto Tarnów została zakwalifikowana ze względu na ochronę zdrowia we wszystkich badanych wskaźnikach do klasy A. Nie zostały przekroczone średnioroczne dopuszczalne oraz docelowe stężenia mierzonych zanieczyszczeń, w tym także benzo(a)pirenu.

Fot.1. Stacja pomiarów zanieczyszczeń powietrza w Tarnobrzegu, ul. Bitwy pod Studziankami.

Fot.2. Stacja pomiarów zanieczyszczeń powietrza w Tarnobrzegu, ul. Ks. Romana Siłki

Stężenia zanieczyszczeń w powietrzu w 2024 roku mierzone na stacjach pomiarowych w Tarnowie w odniesieniu do wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie pomiarów niektórych substancji w powietrzu przedstawiały się następująco:

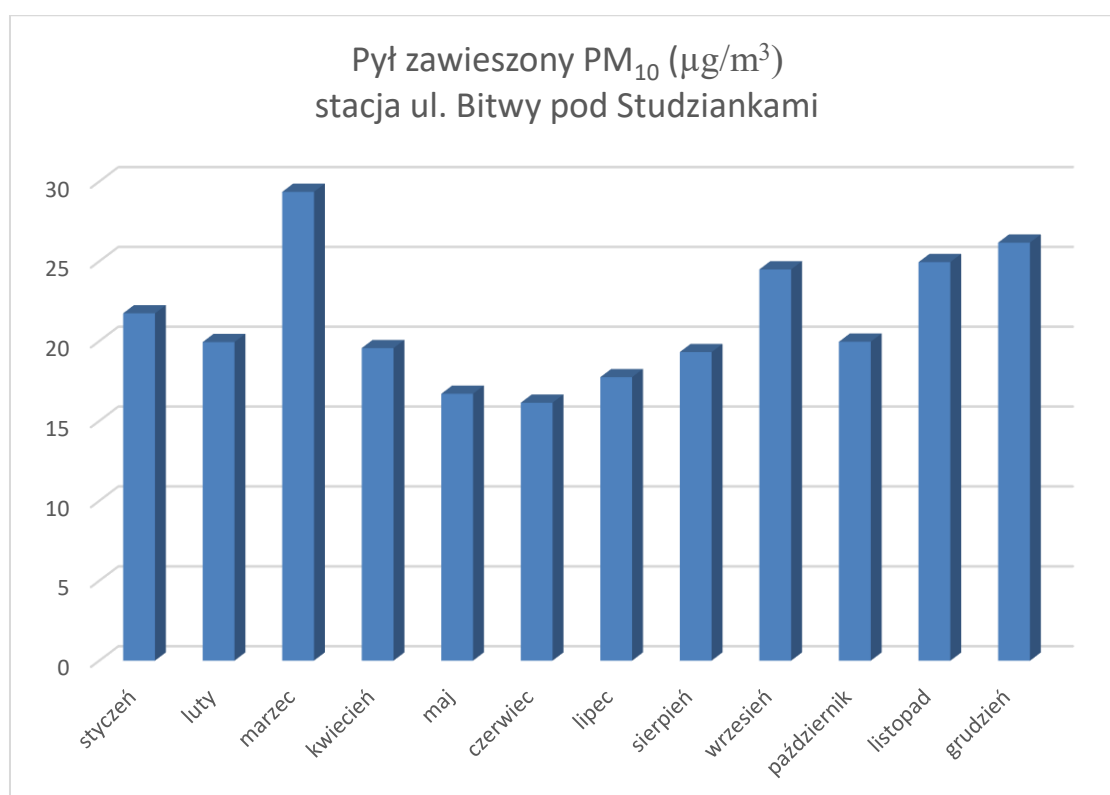
PYŁ ZAWIESZONY PM10

➡ Stanowisko ul. Bitwy pod Studziankami

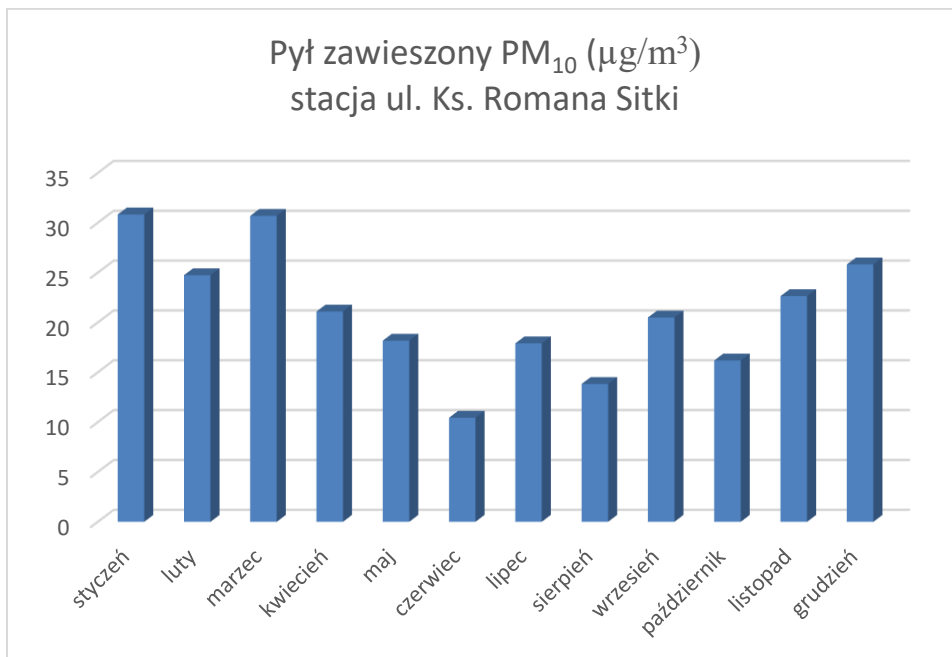
Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM₁₀, uzyskane z 1-godzinnych automatycznych pomiarów w 2024 roku, wynosiło **21,6 µg/m³** i nie przekroczyło wielkości dopuszczalnej (40 µg/m³). Średniodobowy poziom normy stężenia PM₁₀ w 2024 r. przekroczony był 12 razy, przy dopuszczalnej krotności przekroczeń 35 w ciągu roku.

➡ Stanowisko ul. Ks. Romana Sitki

Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM₁₀, uzyskane z 1-godzinnych pomiarów, wynosiło **21,37 µg/m³** i było niższe o 1,43 µg/m³ w porównaniu do roku 2023 (22,8 µg/m³). Średniodobowy poziom normy stężenia PM₁₀ w 2024 r. przekroczony został 15 razy, przy dopuszczalnej krotności przekroczeń 35 w ciągu roku.

Wykres 1. Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ na stanowisku w Tarnowie przy ul. Bitwy pod Studziankami w 2024 r.

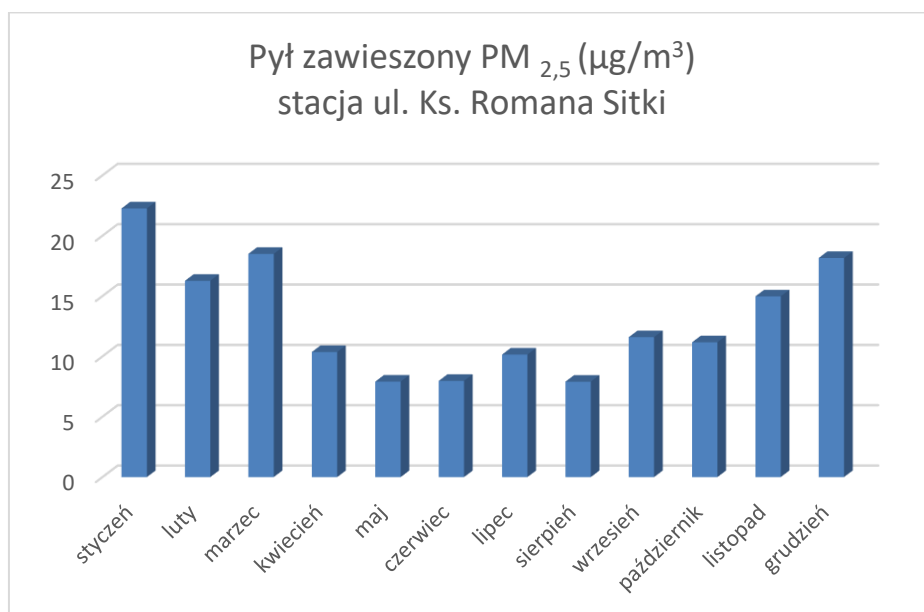

Wykres 2. Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ na stanowisku w Tarnobrzegu przy ul. Ks. Romana Sitki w 2024 r.

PYŁ ZAWIESZONY PM_{2,5}

☞ Stanowisko ul. Ks. Romana Sitki

Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5}, uzyskane w pomiarach automatycznych, wynosiło **13,05 μg/m³** i było o 1,55 μg/m³ niższe niż w roku 2023 (14,6 μg/m³). Nie zostały również przekroczona wielkość dopuszczalna (20 μg/m³).

Wykres 3. Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} na stanowisku w Tarnobrzegu przy ul. Ks. Romana Sitki w 2024 r.

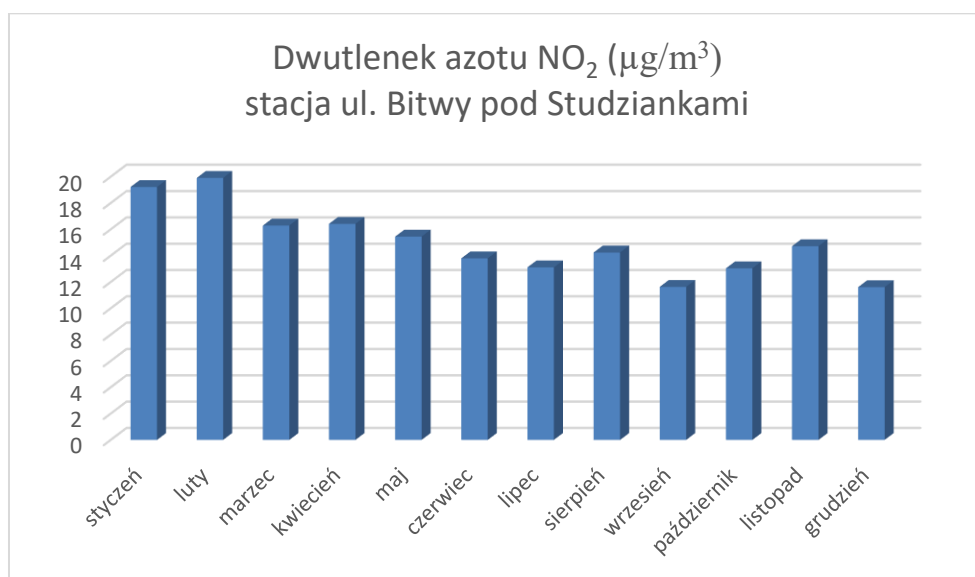
DWUTLENEK AZOTU

➡ Stanowisko ul. Bitwy pod Studziankami

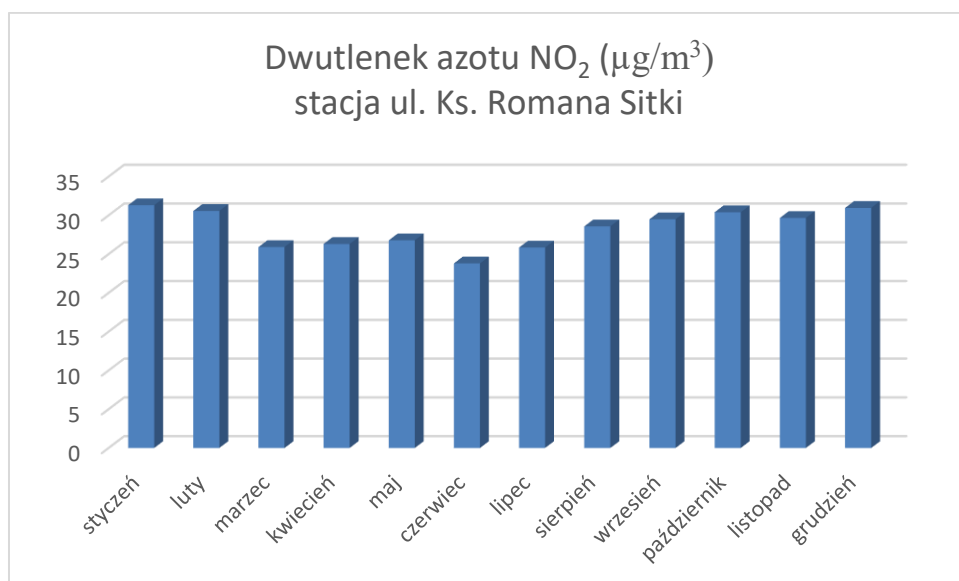
Średnioroczne stężenie NO_2 , uzyskane w pomiarach automatycznych 1-godzinnych wynosiło **14,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** przy dopuszczalnej wartości 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

➡ Stanowisko ul. Ks. Romana Sitki

Średnioroczne stężenie NO_2 , uzyskane w pomiarach automatycznych ze stężeń 1-godzinnych, wynosiło **28,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** i nie przekroczyło dopuszczalnej wartości średniorocznego stężenia NO_2 która wynosi 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wykres 4. Rozkład stężeń dwutlenku azotu (NO_2) na stanowisku w Tarnowie przy ul. Bitwy pod Studziankami w 2024 r.

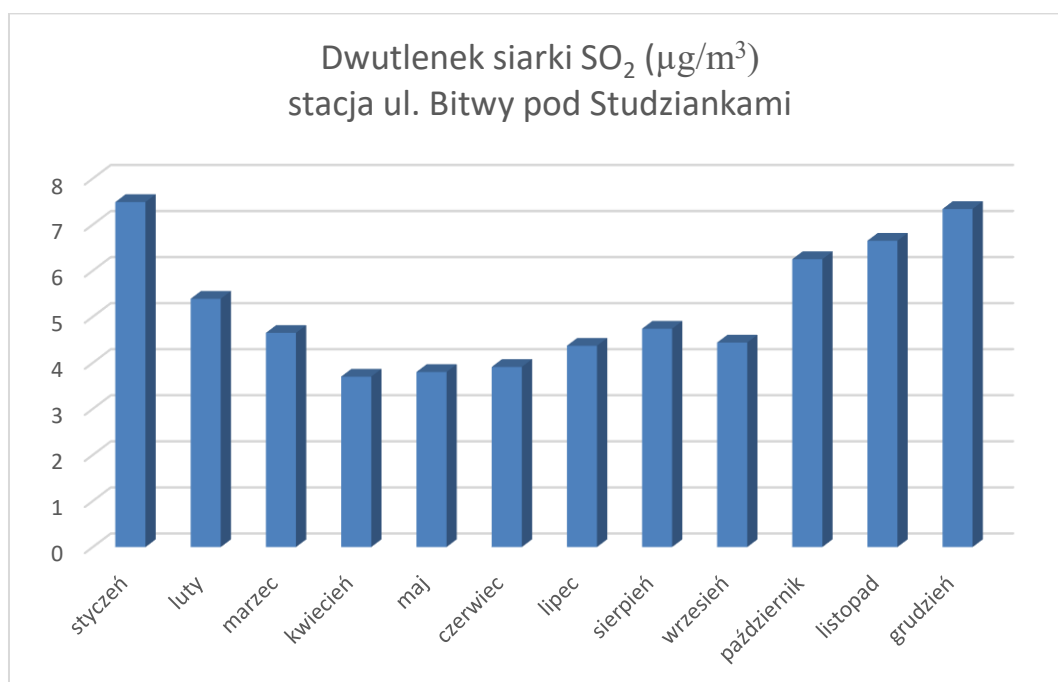

Wykres 5. Rozkład stężeń dwutlenku azotu (NO_2) na stanowisku w Tarnowie przy ul. Ks. Romana Sitki w 2024 r.

DWUTLENEK SIARKI

➡ Stanowisko ul. Bitwy pod Studziankami

Średnioroczne stężenie SO_2 , uzyskane w pomiarach automatycznych ze stężeń 1-godzinnych, wynosiło **5,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** i było niższe od wartości z 2023 roku (5,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) o 0,45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Poziom dopuszczalny średniej dobowej stężenia dwutlenku siarki wynosi 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ natomiast dla pomiaru 1-godzinnego 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wykres 6. Rozkład stężeń dwutlenku siarki (SO_2) na stanowisku w Tarnowie przy ul. Bitwy pod Studziankami w 2024 r.

BENZO(A)PIREN W PYLE ZAWIESZONYM PM_{10}

➡ Stanowisko ul. Bitwy pod Studziankami

Klasyfikację dla benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM_{10} wykonano na podstawie pomiarów prowadzonych na stanowisku przy ul. Bitwy pod Studziankami w odniesieniu do normy rocznej (poziom docelowy 1 ng/m^3). W 2024 roku średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu wyniosło 1 ng/m^3 . Głównym źródłem tych zanieczyszczeń jest niska emisja.

Mieszkańcy i osoby przebywające w Tarnowie mogą uzyskać informację o aktualnej jakości powietrza poprzez komunikaty zamieszczane na stronie internetowej miasta www.tarnow.pl - baner „Jakość powietrza Tarnów”, gdzie na bieżąco są aktualizowane dane

udostępniane przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego <https://powietrze.malopolska.pl/>, wraz z prognozą na kolejny dzień.

W Tarnowie funkcjonują mierniki jakości powietrza udostępnione przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach projektu edukacyjnego dot. zanieczyszczenia i ochrony powietrza, umieszczone w budynku Szkoły Podstawowej nr 11 oraz na Przedszkolu Publicznym Nr 8 przy ul. M. Dąbrowskiej. Czujniki te znajdują się na zewnątrz budynków i w postaci świetlnej informują o jakości powietrza (od koloru zielonego – powietrze dobrej jakości do czerwonego – zła jakość powietrza). Czujniki jakości powietrza znajdują się także na innych budynkach oświatowych (np. Szkoła Podstawowa nr 17 przy ul. C.K. Norwida 22 czy Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny „Siódemka” przy ul. Poniatowskiego 5), które funkcjonują w ramach projektu ESA NASK. Ponadto na stronie internetowej <https://airly.org/map/en/#50.018253,20.992578,i2052> prezentowane są wyniki pomiarów czujników pracujących w systemie Airly, rozmieszczonych w Tarnowie i okolicy. Na podstawie wielomiesięcznych obserwacji stwierdzono, że wyniki pomiarów z tych urządzeń są zgodne i potwierdzane przez pomiary monitoringu państwowego (na stacjach GIOŚ). Na budynku Urzędu Miasta Tarnowa przy ul. Nowej 4 również funkcjonuje miernik jakości powietrza.

Komunikaty o jakości powietrza wyświetlane są również na tablicach informacyjnych zainstalowanych na 56 przystankach komunikacji publicznej. W przypadku wystąpienia podwyższonych stężeń zanieczyszczeń, zgodnie z progami określonymi w Programie ochrony powietrza województwa małopolskiego, wydawane są komunikaty z ostrzeżeniami, przekazywane poprzez wojewódzkie i miejskie centrum zarządzania kryzysowego. Komunikaty o wprowadzeniu 2 lub 3 stopnia zanieczyszczenia powietrza wraz z zaleceniami i wprowadzonymi i ograniczeniami przekazywane są do: placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych z terenu miasta Tarnowa, szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, opieki społecznej z terenu miasta Tarnowa i innych podmiotów oraz instytucji z terenu miasta Tarnowa ujętych w procedurze. Ostrzeżenia o przekroczeniu stanu alarmowego jakości powietrza w Tarnowie mogą być także zamieszczane na tablicach zmiennej treści (ITS) przy głównych ciągach komunikacyjnych.

2. HAŁAS.

W 2024 roku współpracowano z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego w celu przygotowania Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa Małopolskiego, obejmującego także miasto Tarnów.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska prowadzi pomiary kontrolne poziomów hałasu w środowisku, emitowanego przez źródła komunikacyjne i przemysłowe na terenie województwa małopolskiego. W 2024 r. na terenie Tarnowa GIOŚ nie wykonywał pomiarów monitoringowych hałasu.

3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie wykonał pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych na terenie miasta Tarnowa w dwóch punktach w 2023 roku.

Wyniki pomiarów zestawiono w tabeli nr 1.

Tab. 1. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych (PEM) na terenie Tarnowa.

Kod pomiaru	Adres	Współrzędne geograficzne	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz uzyskanych z 0,5 – godzinnego pomiaru dla punktu pomiarowego [V/m]	Niepewność pomiaru U dla współczynnika rozszerzenia k=2 [V/m]
K_2022_B_1	Tarnów, ul. Spokojna	50.036139 21.002528	2,44	0,98
K_2022_B_2	Tarnów, ul. Słoneczna	50.017394 21.005881	1,49	0,6

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448) wartość dopuszczalna wynosi 28,0 V/m. Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Jak wynika z informacji o pomiarach promieniowania przekazywanych przez operatorów telefonii komórkowej nie stwierdzono przekroczeń PEM na terenie Tarnowa w 2023 r. Wszyscy zainteresowani mogą sprawdzić wyniki pomiarów PEM, które są prezentowane na stronie www.si2pem.gov.pl.

W ramach współpracy Urzędu Miasta Tarnowa z Instytutem Łączności – Państwowym Instytutem Badawczym w 2024 roku zostały przeprowadzone pomiary monitoringu szerokopasmowego pól elektromagnetycznych (PEM) na terenie III Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Brodzińskiego 4. Wykonano ciągłe pomiary natężenia pola elektromagnetycznego z wykorzystaniem systemu szerokopasmowego monitoringu stacjonarnego PEM w dniach 21.10.2024 r. – 25.10.2024 r. Zarejestrowane wyniki wartości średniej natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynosiły od 0,00 V/m do 1,37 V/m. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448) wartość dopuszczalna wynosi 28,0 V/m. Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

4. MONITORING WÓD POWIERZCHNIOWYCH.

Monitoring jakości wód jest jednym z podsystemów państwowego monitoringu środowiska prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Sposób klasyfikacji wskaźników biologicznych nie uległ istotnej zmianie w stosunku do lat poprzednich, natomiast w 2016 roku nastąpiły istotne zmiany w sposobie klasyfikacji fizykochemicznych elementów jakości wód powierzchniowych. Wcześniejszy system jednolitych wartości granicznych klas dla wszystkich wód płynących został zastąpiony nowym, w którym każdy typ ma własny zestaw wartości granicznych klas. W przeważającej większości jcwp spowodowało to zaostrenie kryteriów klasyfikacji. Sposób klasyfikacji wskaźników hydromorfologicznych w wodach płynących także uległ istotnej zmianie. Metoda oceny rzek oparta została na Hydromorfologicznym Indeksie Rzecznym (HIR) dla badań wskaźników związanych z hydromorfologią cieków, używanych w klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego jcwp rzecznych. Klasyfikację stanu chemicznego oparto o zweryfikowane wyniki badań substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających, uzyskane w matrycy wodnej lub biocie (tkankach skorupiaków, ryb i mięczaków). Przyjmuje się, że jednolita część wód powierzchniowych jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli wartości średnioroczne (wyrażone jako średnia arytmetyczna z pomierzonych stężeń wskaźników) oraz stężenia maksymalne nie przekraczają dopuszczalnych wartości środowiskowych norm jakości (EQS) odpowiednio dopuszczalnych stężeń średniorocznych i maksymalnych badanych wskaźników, określonych w rozporządzeniu „klasyfikacyjnym” dla poszczególnych kategorii wód i matryc. Przekroczenie odpowiedniej środowiskowej normy jakości dla co najmniej jednej pozytywnie zweryfikowanej wartości stężeń substancji priorytetowej badanej w wodzie lub biocie powoduje obniżenie klasyfikacji stanu chemicznego do „poniżej stanu dobrego”.

Na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wykonane zostały badania substancji priorytetowych, dla których określone zostały środowiskowe normy jakości w tkankach ryb, skorupiaków i mięczaków (biocie). Badanie stężeń substancji priorytetowych jest jednym z obowiązków Inspekcji Ochrony Środowiska nałożonych w związku z transpozycją do polskiego porządku prawnego zapisów dyrektywy 2013/39/UE. GIOŚ realizuje wspomniane zadanie na wybranych jednolitych częściach wód powierzchniowych w ramach monitoringu diagnostycznego. Badane substancje to: bromowane difenyletery, heksachlorobenzen, heksachlorobutadien, rtęć i jej związki, dikofol, kwas perfluorooktanosulfonowy i jego pochodne (PFOS), dioksyny i związki dioksynopodobne, heksabromocyklododekan (HBCDD), heptachlor i epoksyd heptachloru, fluoranten, benzo(a)piren.

Badania stanu wód powierzchniowych miasta Tarnowa od 2022 roku przeprowadzane są w 1 punkcie pomiarowo-kontrolnym Biała - Tarnów zlokalizowanym na odcinku rzeki Białej Tarnowskiej od Rostówki do ujścia. Dane dotyczące powyższego punktu pomiarowo-kontrolnego oraz dwóch punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych najbliżej Tarnowa zestawiono w tabeli nr 2.

Tab.2. Dane dotyczące jednolitych części wód oraz punktów pomiarowych uwzględnionych w ocenie stanu wód miasta Tarnowa.

lp	Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Typ abiotyczny jcwp	Status jcwp	Kategoria obszaru badań
1.	PL01S1501_1827	Biała - Tarnów	PLRW20001421489 9	Biała od Rostówki do ujścia	RWf_wap	NAT	ciek
2.	PL01S1501_1828	Dunajec - Ujście Jezuickie	PLRW20001921499	Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia	RzN	NAT	ciek
3.	PL01S11501_044 6	Dunajec-Łukanowice	PLRW20000521477 9	Dunajec od zb.Rożnów do Więckówki	RsW_wap	NAT	ciek

Objaśnienia: Status jcwp: NAT – naturalna; SZCW- silnie zmieniona, ppk – punkt pomiarowo-kontrolny, jcwp – jednolita część wód powierzchniowych

5. MONITORING WÓD PODZIEMNYCH.

Stan wód podziemnych dla miasta Tarnowa określany jest zgodnie z podziałem jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) obowiązującym w latach 2022-2027. Obszar miasta Tarnowa związany jest głównie z jednolitą częścią wód podziemnych jcwpd PLGW2000150 ponadto z PLGW2000133, PLGW2000134 (północna i północno-wschodnia część Tarnowa). W roku 2024 na terenie miasta prowadzony był regionalny monitoring jakości wód podziemnych realizowanych przez GIOŚ – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska i Centralne Laboratorium Badawcze Oddział w Krakowie – Pracownia w Tarnowie.

Sieć obserwacyjną stanowiły 2 studnie wiercone, wchodzące w skład ujęcia wód dla Tarnowa, zlokalizowane w Tarnowie-Świerczkowie i Kępie Bogumiłowickiej.

Lokalizację punktów oraz ocenę stanu chemicznego wód zawiera poniższa tabela.

Tab.3. Lokalizacja punktów ujęć wody dla Tarnowa oraz ocena ich stanu chemicznego.

Nr punktu	Miejscowość	Gmina	Współrzędne geograficzne		Nr JCWPd (wg podziału na 174 części)	Nr GZWP	Rodzaj punktu	Klasa jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym 2024 rok	Wskaźniki w zakresie stężeń klas jakości III - V		
			długość	szerokość					klasa III	klasa IV	klasa V
1	2	3	5	6	7	8	9	13	14	15	16
S-5	Kępa Bogumiłowicka	Wierzchosławice	20,894056	50,006417	150	poza	Studnia wiercona	II	wapń, wodorowęglany		
S-6	Tarnów - Świerczków	m.Tarnów	20,902444	50,028889	150	poza	Studnia wiercona	II			

Ocenę jakości wód podziemnych w punktach pomiarowo-kontrolnych wykonano zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U.2019 poz. 2140). Na klasyfikację końcową wpływ miały stężenia zanieczyszczeń geogenicznych : temperatura, wody, wapń, wodorowęglany. W stosunku do roku 2023 nie stwierdzono ponadnormatywnych zanieczyszczeń organicznych: adsorbowalne związki chloroorganiczne (AOX). Zgodnie z zasadami klasyfikacji, wody podziemne na terenie miasta Tarnowa zaliczono do wód dobrej jakości (klasy I, II, III). Obowiązująca ocena stanu jcwpd wykonana na zlecenie GIOŚ przez Państwową Służbę Hydrogeologiczną , w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego z roku 2022 zawarta jest w opracowaniu "Ocena stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2022. Tom 1", dostępnym na stronie GIOŚ (<https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-jakosci-wod-podziemnych>).

6. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tarnowie zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757) oraz w oparciu o § 23 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) – na podstawie raportów z badań próbek wody pobranych w ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Tarnowie oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe z wodociągów publicznych na terenie Tarnowa przygotował ocenę zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W 2024 r. w wodociągu Tarnów produkcja wody wynosiła łącznie 10 669 047 m³, w wodociągu Łęg Tarnowski 790 100 m³, w wodociągu zakładowym Grupa Azoty 783 087 m³. Woda w wodociągu Tarnów(ujęcia mieszane) uzdatniana jest na czterech stacja uzdatniania wody:

- SUW w Zbylitowskiej Górze – zasilana wodą powierzchniową z rzeki Dunajec, która poddawana jest wstępnemu ozonowaniu, koagulacji sedymentacji w osadnikach lamella, filtracji pośpiesznej na filtrach żwirowo-antracytowych otwartych, ozonowaniu pośredniemu, sorpcji na filtrach węglowych i dezynfekcji końcowej dwutlenkiem chloru.
- SUW w Zbylitowskiej Górze II (Kępa Bogumiłowska ujęcie infiltracyjne) – zasilana wodą podziemną z 11 studni wierconych, która dezynfekowana jest podchlorynem sodu
- SUW w Tarnowie – Mościcach (ujęcie podziemne) – zasilana wodą z 12 studni wierconych i 5 kopanych, która poddawana jest dezynfekcji podchlorynem sodu.

- SUW w Porębie Radlnej (ujęcie podziemne)- zasilana wodą z 1 studni kopanej znajdującej się na terenie źródła, która poddawana jest dezynfekcji podchlorynem sodu.

Woda w wodociągu Łęg Tarnowski (ujęcie podziemne) ujmowana jest z 9 studni wierconych, poddawana napowietrzaniu i korekcie pH, następnie filtracji na 4 filtrach piaskowo-żwirowych zamkniętych, celem redukcji żelaza i manganu oraz dezynfekcji końcowej roztworem podchlorynu sodu.

Woda w wodociągu zakładowym Grupy Azoty (ujęcie mieszane) ujmowana jest z rzeki Dunajec za pomocą ujęcia zatokowego, na SUW poddawana procesowi koagulacji i sedymentacji w osadnikach pionowych a następnie filtracji pospiesznej na 2 filtrach piaskowo-żwirowych, otwartych i dezynfekcji za pomocą lampy UV oraz chloru gazowego. Uzdatniona woda powierzchniowa jest mieszana z wodą podziemną czerpaną ze studni Ranneya VI.

Wodociągi tworzą trzy strefy zaopatrzenia w wodę, na terenie Tarnowa ustalono łącznie 18 punktów zgodności służących do poboru próbek wody do badań.

Z wody o kontrolowanej jakości korzystają mieszkańcy miasta Tarnowa tj. ok 103 tys. osób.

W 2024 roku w ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tarnowie oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe z wodociągu publicznego Tarnów pobrano łącznie 143 próbki wody do badań w zakresie parametrów grupy A oraz 8 w zakresie parametrów grupy B. Na terenie miasta Tarnowa z wodociągu Tarnów pobrano 64 próbki wody do badań w zakresie parametrów grupy A oraz 3 próbki w zakresie parametrów grupy B, z wodociągu Łęg Tarnowski – 16 próbek wody w zakresie grupy A i 3 próbki w zakresie parametrów grupy B (nie badano wody z tego wodociągu na terenie miasta Tarnowa). Z wodociągu zakładowego Grupy Azoty SA pobrano 11 próbek wody do badań w zakresie parametrów grupy A oraz 3 próbki w zakresie parametrów grupy B. Badania prowadzone były zgodnie z ustalonym na 2024 r. harmonogramem poboru próbek wody. Jakość wody w ciągu roku w zakresie badanych parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizykochemicznych spełnia wymagania określone w załączniku nr 1 część A tab. 1 część B, C, D do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294).

W 2024 r. nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów w wodzie, nie odnotowano interwencji użytkowników wody ze względu na jej jakość.

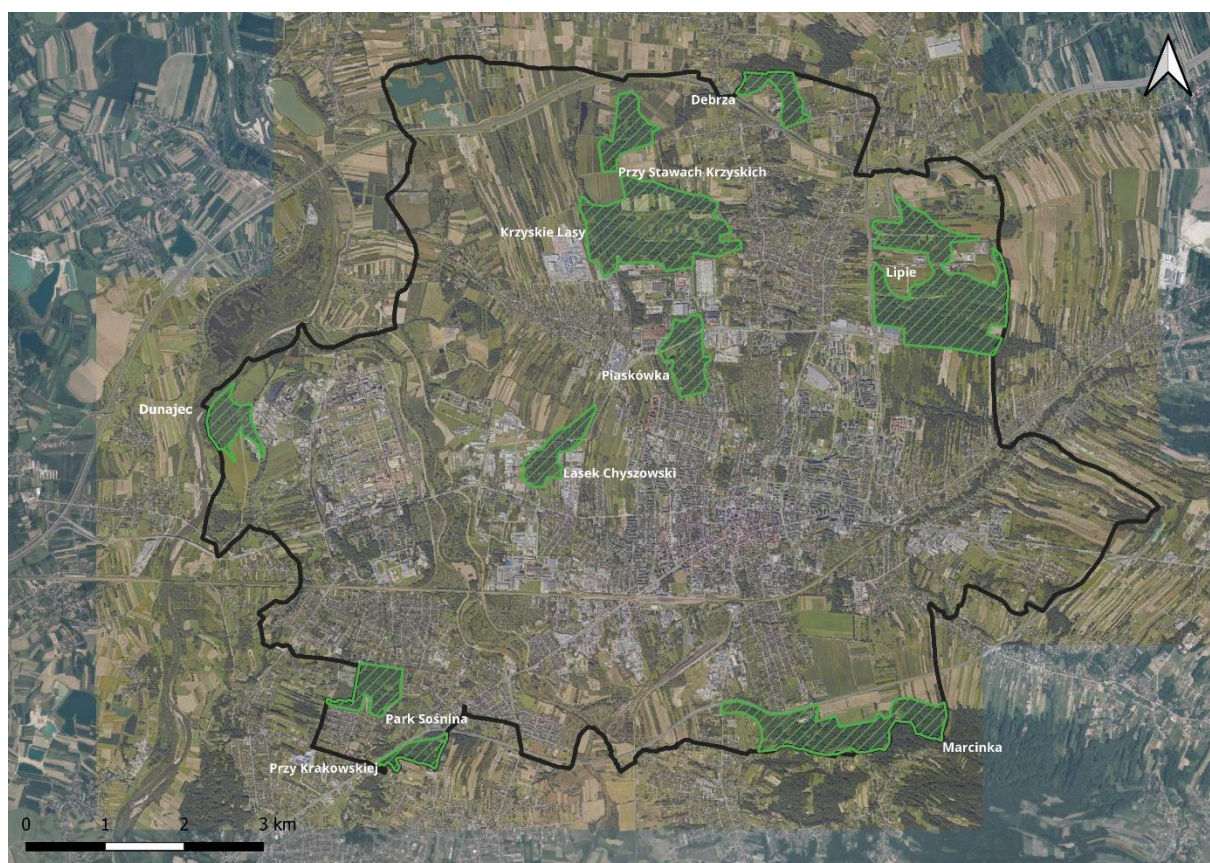
Nie prowadzono postępowania administracyjnego w zakresie jakości wody ani działań naprawczych w zakresie jakości wody.

Mieszkańcy miasta Tarnowa którzy korzystają z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę są zaopatrywani w wodę bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu, woda nie wykazuje agresywnych właściwości korozyjnych. Woda na terenie miasta Tarnowa jest przydatna do spożycia przez ludzi i nie stanowi ryzyka dla zdrowia.

7. PRZYRODA.

Tereny zieleni odgrywają istotną rolę, zwłaszcza w miastach. Wzbogacają miejski krajobraz, wpływają korzystnie na zdrowie mieszkańców, polepszają mikroklimat, przyczyniają się do łagodzenia skutków zmian klimatu. Najważniejsze walory przyrodniczo-krajobrazowe Tarnowa zgrupowane są w zewnętrznych strefach miasta. Do ciekawszych terenów przyrodniczych w naszym mieście, obok objętego ochroną rezerwatu Debrza, należy zaliczyć kompleks „Stawów Krzyskich” wraz z przyległymi lasami i gruntami rolnymi, tereny składowiska odpadów „Czajki”, lasy (Lipie, Góra Św. Marcina, Soślina), starorzecze rzeki Białej w rejonie ul. Rudy-Młyny oraz okolicę zbiornika wodnego Kantoria.

Lasy zajmują obszar ok. 300 ha natomiast powierzchnia „terenów zalesionych” w Tarnowie (wg dr Sabiny Klich i dr Mariusza Klicha z Akademii Tarnowskiej) wynosi 654 ha, co stanowi 9,04 % powierzchni miasta. Najwięcej terenów zielonych zlokalizowane jest w strefach podmiejskich, natomiast znacznie mniej zieleni jest w śródmieściu, między ciasno zabudowanymi nieruchomościami.

Mapa 1. Obszary leśne w Tarnowie wg opracowania dr Sabiny Klich i dr Mariusza Klicha.

Tereny zieleni miejskiej zgrupowane w 10 rejonach są utrzymywane przez firmy specjalistyczne. Uzupełnienie terenów zieleni na obszarze Tarnowa stanowią ogródki działkowe, zlokalizowane w formie rozproszonej, oraz zieleń w pasach drogowych. W Tarnowie jest 16 rodzinnych ogrodów działkowych. W mieście wyróżniają się również aleje przydrożne. Trzy spośród nich ze względu na wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe objęto ochroną i uznano za pomniki przyrody. Są to aleje: jaworowa przy ul. Pszennej, lipowa przy ul. Obrońców Lwowa i różnogatunkowa przy ul. Krzyskiej.

Do obszarów wartościowych przyrodniczo znajdujących się na terenie miasta Tarnowa należą także parki miejskie.

Tab.4. Parki miejskie w Tarnowie.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [m ²]	Charakterystyka
1.	Park Strzelecki	81 347	Park pełniący funkcję spacerową, powstały w 1866 roku. W drzewostanie parku, oprócz rodzimych gatunków, znajdują się także drzewa sprowadzone z różnych części świata, jak tulipanowiec amerykański, platan, choina kanadyjska czy rosnące obok fontanny daglezie, miłorzęby japońskie, a także bardzo wiele kasztanowców białych. Dominującym gatunkiem drzew jest klon. Występują tu wszystkie trzy gatunki rodzime – zwyczajny, jawor i polny oraz obce – srebrzysty i jesionolistny. Niektóre drzewa pochodzą jeszcze z pierwotnych nasadzeń, a więc mają około 150 lat - dęby w dolnej części alejki biegnącej wzdłuż ul. Piłsudskiego. W ramach przeprowadzonej rewitalizacji Parku Strzeleckiego wykonany został Ogród Sensoryczny znajdujący się w zachodniej części parku (w obwałowaniu XIX - wiecznej strzelnicy). Wykonano widownię z siedziskami z desek oraz obsadzono skarpy krzewami i bylinami. Ogród skomponowany został tak, aby rosnące w nim rośliny oddziaływały nie tylko na zmysł wzroku, ale też na zmysły pozawzrokowe, takie jak smak i węch.
2.	Park im. E. Kwiatkowskiego	83 402	Park założony w latach 1927-1935. Na terenie parku przeważają drzewa liściaste, spośród których najwięcej jest jesionów, dębów czerwonych, robinii, kasztanowców oraz brzoź. Miejscami występują nieliczne świerki oraz sosny.
3.	Park Piaskówka	193 928	Park powstał na terenie gdzie prowadzono wydobycie piasku. W dniu drzewostanu wykształciła się warstwa runa leśnego charakterystyczna dla lasów liściastych, złożona głównie z paproci, jeżyn oraz turzyc. Godne uwagi są piękne okazy kwitnącego bluszczu pospolitego. Fauna parku to drobne zwierzęta, chociaż widuje się tutaj zimą stadko saren przychodzące z zagajników po północnej stronie miasta. Szczególnym bogactwem wyróżnia się ptactwo. Mieszkańcy Tarnowa wykazują coraz większe zainteresowanie tym parkiem, jako terenem do aktywnego wypoczynku. Szczególnie urokliwym miejscem jest rejon stawu, który z roku na rok wzbogaca się nowe gatunki fauny i flory (naturalnie bądź sztucznie). Stałymi mieszkańcami stawu i jego

			okolic są nasze płazy i gady (różne gatunki żab, zaskroniec), owady (jętki, ważki), lęgi wyprowadza kaczka krzyżówka, kurka wodna i łyska. Pojawiły się rośliny wodne i przybrzeżne (grązel żółty, grzybień biały, kosaciec żółty, tatarak, różne gatunki pałki, sitowie i inne). W niewielkiej odległości od stawu znajdują się dwie wiaty grillowe do użytku dla mieszkańców oraz alejki wokół stawu wraz z małą architekturą (stojaki na rowery, ławki, kosze, barierka). Wzdłuż głównej alejki parkowej i wokół stawu wykonano oświetlenie. W okresie letnim znajduje się pływającą fontanna ze zmiennym obrazem wodnym i iluminacją świetlną. W 2023 r. w parku uruchomiono szalek publiczny. W parku na drzewach zawieszonych jest najwięcej budek lęgowych dla ptaków, wykonanych w ramach konkursu „Zaprośmy ptaki do Tarnowa”. W grudniu 2023 r. zamontowano obok stawu automat do sprzedaży karmy dla ptaków, który cieszy się bardzo dużym powodzeniem, zwłaszcza u najmłodszych tarnowian.
4.	Park Sanguszków	102 577	Park Sanguszków został założony na początku XIX wieku i jest parkiem krajobrazowym typu romantycznego z polanami, parterem, gajami oraz niecką po stawie w części północnej. Drzewostan parku stanowią stare lipy, klony, graby, buki, dęby, jesiony i kasztanowce. W ostatnich latach wykonano remont fontanny, oraz wykonano I etap nasadzeń w ramach projektowanego ogrodu włoskiego (obsadzono skarpy).
5.	Park Planty im. Józefa Jakubowskiego	22 844	Planty im. Józefa Jakubowskiego – tarnowskie planty, pierwotnie zwane książęcymi, założone zostały w latach sześćdziesiątych XIX wieku, jako zieleń towarzysząca browarowi książąt Sanguszków w dzielnicy Strusina. Drzewostan plant w większości tworzą drzewa liściaste. Na uwagę zasługują potężne kasztanowce w południowej części. Park, którego ozdobą są pomnikowe drzewa m.in. 180-letni klon polny i 160-letni kasztanowiec biały, a od ul. Krakowskiej dąb posadzony w 10. rocznicę odzyskania niepodległości.
6.	Park Niepodległości miasta Tarnowa im. Księcia Romana Sanguszki Powstańca 1831 roku SYBIRAKA	353 610	Park jest położony na Górze Świętego Marcina stanowiącej najwyższe wzniesienie w okolicy Tarnowa. Na stokach góry, w parku znajduje się zaplecze rekreacyjne chętnie odwiedzane szczególnie przez mieszkańców Tarnowa. Lasy na Górze Św. Marcina są wyjątkowo ciekawymi obiektami przyrodniczymi. Rosną tutaj unikalnej wartości buki, oraz będący pod ochroną dziki bluszcz kwitnący. Wiek najstarszych drzew wynosi 100-120 lat, a wiek rębności dla występujących tu gatunków określono na 140 lat. Park wyróżnia się pod względem fauny, żyjącej na tej niewielkiej przestrzeni. Spotyka się kilka gatunków dzięcioła między innymi czarnego i białoszyjnego, zwanego także dzięciołem syryjskim - rzadkość w tych stronach, pojawiają się jastrzębie, sarny, lisy, borsuki). W ostatnich latach na stoku góry (od strony miasta) wybudowano kilka tras o różnym stopniu trudności do „ekstremalnych” jazd na rowerze.

7.	Park Legionów	24 882	Park miejski powstały w 2001 r. Elementami parku są między innymi tor jazdy na rowerze oraz plac zabaw. Corocznie uzupełniane są nasadzenia drzew i krzewów. Wprowadzono ciekawe gatunki iglaste zrzucające igły na zimę – metasekwoja chińska i cypryśnik błotny.
8.	Park Westerplatte	11 020	Park miejski powstały w 2001 roku. Wzdłuż ul. Wojska Polskiego ciągnie się "Aleja dębów katyńskich". W latach 2009-2010 posadzono 35 drzew upamiętniających polskich oficerów wojska i policji zamordowanych w Katyniu w 1940 r., pochodzących z regionu tarnowskiego. W parku rośnie też dąb w hołdzie ofiar katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem. W parku znajdują się alejki spacerowe oraz siłownia zewnętrzna i platforma widokowa. Drzewa i krzewy, które można spotkać w parku to między innymi klon strzępiastokory, klon pensylwański, wiśnia piłkowana 'Amanogawa', obiele groniasta, różne odmiany bzu czarnego i trzmieliny ('Red Cascade', oskrzydłona) i inne ozdobne z liści, kwiatów czy owoców.

Na terenie miasta Tarnowa znajdują się formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478): rezerwat przyrody „Debrza”, fragment obszaru Natura 2000 „Dolny Dunajec” i 44 pomników przyrody, występujących w postaci pojedynczych drzew i ich skupisk (grupy, parki, aleje) oraz głązów narzutowych. Pomniki przyrody posiadają szczególne wartości przyrodnicze i wyróżniające je cechy, w szczególności są to drzewa okazałych rozmiarów. Wykaz pomników przedstawia się następująco:

1. **Platan klonolistny** (*Platanus x acerifolia*) rośnie na okrągłym gazonie przed Pałacem Sanguszków (obecnie Zespół Szkół Ekonomiczno-Ogrodniczych).
2. **Grupa drzew różnych gatunków** (lipa szerokolistna i lipy drobnolistne, kasztanowce zwyczajne, jesiony wyniosłe, klon pospolity, brzoza brodawkowata) znajdujących się wokół drewnianego kościoła Panny Marii u zbiegu ulic Najświętszej Marii Panny i Narutowicza.
3. **Topola biała** (*Populus alba*) przy ul. Okrężnej obok mostu nad pot. Wątok. Jest gatunkiem rodzimym stanowiącym podstawowy składnik lasów łęgowych, rosnących wzdłuż rzek. Na pniu drzewa zawieszona jest mała kapliczka.
4. **Jesion wyniosły** (*Fraxinus excelsior*) rosnący na prywatnej posesji przy ul. Narutowicza 31 (na wprost ul. Limanowskiego). Rodzimy gatunek najbardziej wrażliwy na późne przymrozki wiosenne.
5. **Aleja jaworowa** przy ul. Pszennej. Obejmuje kilka gatunków drzew, głównie klonów jaworów, kilka klonów pospolitych, olsz czarnych, jesionów wyniosłych, dębów szypułkowych, lipę drobnolistną i robinie akacjową. Z uwagi na zły stan zdrowotny niektórych drzew zniesiono częściowo pomnik przyrody.

6. **Różnogatunkowy starodrzew Parku Zbylitowska Góra** położony na stoku o wystawie południowo-wschodniej, pomiędzy ul. Krakowską u podnóża a Domem Zakonnym na wzgórzu.
7. **Granitowy głaz polodowcowy** przy al. Tarnowskich, na wprost ul. Zuchów, w miejscu symbolizującym przecięcie się południka 21°E z równoleżnikiem 50°N. Pomnik przyrody nieożywionej.
8. **Aleja wiązowa** przy ul. Krzyskiej, na odcinku od ul. M. B. Fatimskiej do ul. Spokojnej. Składa się z 37 wiązów szypułkowych, 13 topoli Simona (chińskich), 9 olch czarnych, 11 topoli czarnych odm. włoskiej. Z uwagi na zły stan zdrowotny niektórych drzew zniesiono częściowo pomnik przyrody.
9. **Dąb szypułkowy „Kościuszko”** (*Quercus robur*) przy ul. Piłsudskiego za boiskami KS „Błękitni”.
10. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) przy ul. Nowy Świat 48, u zbiegu z ul. PCK.
11. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) przy ul. Bema 4-8. Rośnie na skwerze przy ciągu pieszym z ul. Bema na pl. Łazienny. Posiada regularny pokrój: pełny pień z wysoko osadzoną koroną.
12. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) usytuowany 600 m na wschód od posesji przy ul. H. Marusarz 87. Jest to najgrubszy dąb w Tarnowie.
13. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) przy ul. Bema 13. Rośnie na terenie Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej. Dzięki specyficznemu mikroklimatowi do późnej zimy na drzewie utrzymują się zielone liście.
14. **Różnogatunkowy starodrzew Parku Strzeleckiego** ograniczony ul. Słowackiego, Piłsudskiego, Romanowicza i Nowy Świat.
15. **Różnogatunkowy starodrzew Plant Kolejowych** przy ul. Krakowskiej i Dworcowej. Posadzony w 1929 r. dąb we wschodniej części Plant dla upamiętnienia 10-lecia niepodległej Polski.
16. **Różnogatunkowy starodrzew Parku Sanguszków** przy ul. Braci Saków i ul. Sanguszków.
17. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) na prywatnej posesji przy ul. Głowackiego 76.
18. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) na południowo-zachodnim skraju Uroczyska Lipie. Posiada pokrój charakterystyczny dla drzew tworzących ścianę lasu: nisko osadzona, asymetryczna korona: zredukowana od strony lasu, a silnie rozbudowana w kierunku otwartej przestrzeni.
19. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) na prywatnej posesji przy ul. Kolejowej 37.
20. **Wiąz szypułkowy** (*Ulmus laevis*) na prawym brzegu potoku Wątok, 200 m powyżej mostu ul. Okrężnej.
21. **Grupa 4 wiązów szypułkowych** przy ul. Nowodąbrowskiej, obok zbiornika Tarnowskich Wodociągów.
22. **Grupa 7 dębów szypułkowych** na terenie Przedszkola Publicznego Nr 17 przy ul. Kościuszki 9, znajdującego się za kościołem p.w. Św. Rodziny. Niecodzienny pokrój: długie, nagie pnie i bardzo wysoko umieszczone korony.

23. **Głazy narzutowe „Trojaczki”** obok basenu przy ul. Piłsudskiego. Znalezione w dzielnicy Rzędzin, zbudowane z jasnoszarego i różowego granitoidu Arno.
24. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) przy ul. Łanowej, za Pałacem Ślubów. Na wysokości 4 m pień rozwidla się na dwie potężne odnogi.
25. **Platan klonolistny** przy ul. Mickiewicza 16, przed budynkiem szkoły. Korowina platanów w naturalny sposób łuszczy się cienkimi, dużymi płatami odsłaniając jasne połacie młodej korowiny, dzięki czemu pień staje się łaciaty.
26. **Topola biała** (*Populus alba*) przy ul. Rudy Młyny 5, na skarpie koryta potoku Dębnica. Potężne drzewo o regularnej, wysoko umieszczonej koronie.
27. **Klon jawor** (*Acer pseudoplatanus*) na pl. Morawskiego. Jego wymiary i wiek nie są tak imponujące jak innych pomników przyrody w Tarnowie, jednak charakteryzuje się on dobrym stanem zdrowotnym i regularnym pokrojem.
28. **Jesion wyniosły** (*Fraxinus excelsior*) przy ul. Piłsudskiego 24, na terenie boisk sportowych Pałacu Młodzieży w Tarnowie. Drzewo posiada dwa równorzędne pnie zrosnięte u podstawy oraz nieco wyżej bułowatą narośl.
29. **Dąb błotny** (*Quercus palustris*) na posesji u zbiegu ulic Białych Klonów i Głogowej. Jego charakterystyczną cechą jest duża ilość suchych gałązek w dolnej części korony, które utrzymują się przez szereg lat.
30. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) na posesji u zbiegu ulic Białych Klonów i Głogowej. Rośnie obok ww. dębu błotnego. Posiada pokrój charakterystyczny dla drzew wolnostojących - bardzo szeroka i nisko osadzona korona.
31. **Jesion wyniosły** (*Fraxinus excelsior*) przy al. Matki Bożej Fatimskiej 25. Pełny pień i wysoko osadzona, regularna korona decydują o wyjątkowej urodzie tego drzewa.
32. **Aleja lip drobnolistnych** ul. Obrońców Lwowa. Składa się z 139 drzew rosnących w regularnym układzie czterech szpalerów, po dwa z każdej strony drogi.
33. **3 dęby czerwone** (*Quercus rubra*) rosną przy ul. Jarzębinowej. Osiągnęły wysokość ok. 25 m, posiadają regularny pokrój – krótki, przysadzisty pień i nisko osadzoną, bardzo szeroko rozłożystą koronę z grubych konarów.
34. **Lipa drobnolistna** przy ul. Przedszkolaków na terenie Przedszkola Publicznego Nr 13. Drzewo o symetrycznej, rozbudowanej koronie.
35. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) przy ul. H. Marusarz 106. Rośnie na skarpie przy cieku wodnym w dopływie potoku Małochlebówka.
36. **Jesion wyniosły** (*Fraxinus excelsior*) przy ul. Szpitalnej 13. Rośnie na działce nr 23/35 obr. 164 przy ul. Szpitalnej w Tarnowie. Wyróżnia się znacznym rozmiarem, ciekawym pokrojem, rozbudowaną koroną.
37. **Dąb czerwony** (*Quercus rubra*) przy ul. Kilińskiego 5B. Drzewo wyróżnia się regularnym pokrojem oraz dużymi walorami krajobrazowymi.
38. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) na działce nr 1/3, obręb 229 położonej przy ul. Piłsudskiego 6 na terenie Seminarium Duchownego w Tarnowie. Wyróżnia się znacznym rozmiarem, rozbudowaną koroną oraz dużymi walorami krajobrazowymi.

39. **Lipa drobnolistna** (*Tilia cordata*) o obwodzie pnia wynoszącym 410 cm na wysokości 130 cm, zlokalizowana w Tarnowie na działce nr 51/1, obręb 209, położonej przy ul. H. Marusarz 14A w Tarnowie.
40. **Lipa drobnolistna** (*Tilia cordata*) o obwodzie pnia wynoszącym 410 cm na wysokości 130 cm, zlokalizowana w Tarnowie na działce nr 256/1, obr. 276, położonej przy ul. Czerwonej w Tarnowie.
41. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) o obwodzie pnia 270 cm na terenie Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej przy ul. Bema 13.
42. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) o obwodzie pnia 245 cm na Placu Bohaterów Getta.
43. **Dąb szypułkowy** (*Quercus robur*) o obwodzie pnia 330 cm, na terenie działki nr 2/6, obręb 164 przy Alei Matki Bożej Fatimskiej w Tarnowie.
44. **Klon srebrzysty** (*Acer saccharinum* L.) o obwodzie pnia 342 cm, zlokalizowany na terenie działki nr 108 obręb 252 przy ul. Krakowskiej w Tarnowie.

Pomniki przyrody w Tarnowie są poddawane stałej obserwacji i kontroli ich stanu zdrowotnego. W ostatnich latach w tym celu Urząd Miasta Tarnowa zlecał przeprowadzenie inwentaryzacji dendrologicznych. W 2024 roku otrzymano z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie dotację na pielęgnację 3 pomników przyrody – dębu szypułkowego przy ul. Bema 13, dębu szypułkowego przy ul. Bema 4-8 oraz jesionu wyniosłego przy ul. Narutowicza 31 w Tarnowie.

Rezerwat przyrody „Debrza” – położony w północnej części Tarnowa przy ul. Wiśniowej. Został utworzony w 1995 r. na powierzchni 9,5 ha. Powstał w celu ochrony stosunkowo mało zniekształconego florystycznie starodrzewu lipowo-dębowego, z bogatą warstwą runa. Zbiorowisko roślinne Debrzy zalicza się do rzadkiego w Polsce zespołu grądu subkontynentalnego, wymagającego gleb żyznych i wilgotnych. Drzewostan tworzą głównie lipy i dęby, których wiek szacuje się na ok. 150 lat, a wiek najstarszych dębów, rosnących w północno-zachodniej części rezerwatu, na 250-300 lat. Rezerwat jest siedliskiem wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt. W 2023 roku wydano zaktualizowaną broszurę z cyklu Zielone Perły Tarnowa „Debrza. Rezerwat leśny.”, która ma zachęcić do poznawania tego uroczego zakątka Tarnowa oraz zwracać uwagę na konieczność ochrony przyrody.

Obszar NATURA 2000 „Dolny Dunajec” obejmuje rzekę Dunajec od zapory w Czchowie do ujścia do Wisły oraz odcinek rzeki Biała Tarnowska. W obrębie miasta Tarnowa obszar chroni ujściowy fragment koryta Białej oraz część koryta Dunajca w granicach Tarnowa, o łącznej powierzchni 21,88 ha. Obszar „Dolny Dunajec” to ostoja wielu gatunków ryb, cennych z przyrodniczego punktu widzenia. Ichtyofauna Dolnego Dunajca zdominowana jest przez ryby karpiowate (brzana, kleń, jelec, świnka, ukleja), występuje też głowacica, pstrąg potokowy, certa, szczupak, boleń, okoń, sandacz i jazgarz, a także gatunki limnofilne: leszcz, płoć, krąp oraz ryby okoniowate. Na obszarze występują gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, m.in. minóg strumieniowy, łosoś, boleń i głowacz białopłetwy.

8. GOSPODARKA ODPADAMI.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi dotyczącymi gospodarki odpadami odpowiedzialnym za gospodarowanie odpadami komunalnymi jest samorząd.

Na terenie miasta Tarnowa obsługę administracyjną systemu gospodarowania odpadami komunalnymi od 1 maja 2015 r. zgodnie z Zarządzeniem Nr 96/2015 Prezydenta Miasta Tarnowa z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Tarnowa, realizuje **Referat Gospodarki Komunalnej** w Wydziale Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Tarnowa i **Referat Opłat za Gospodarowanie Odpadami Komunalnymi** w Wydziale Podatków i Windykacji Urzędu Miasta Tarnowa.

Realizując zapisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) zostały wykonane następujące zadania:

- nadzorowano wykonanie umowy zawartej w trybie *in-house* na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz od właścicieli nieruchomości, na których w części zamieszkują mieszkańcy, a w części nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, znajdujących się na terenie Gminy Miasta Tarnowa. Zadanie to zostało powierzone Miejskiemu Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Tarnowie.

W ramach realizacji tego zadania, w 2024 roku odebrane zostały następujące ilości odpadów [Mg]:

Zmieszane odpady komunalne	Odpady komunalne zebrane selektywnie	Bioodpady	Odpady wielkogabarytowe
16 422,09	4 831,80	6 555,28	2 088,94

Łącznie odebranych zostało 29 898,11 Mg odpadów komunalnych.

- powierzono wykonanie zadania publicznego w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych miejskiej spółce MPGK Sp. z o.o. (zagospodarowanie odpadów komunalnych zmieszanych, selektywnie zebranych: papier, szkło, metal, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zagospodarowanie odpadów wielkogabarytowych – w tym odpadów elektrycznych i elektronicznych, tekstyliów oraz bioodpadów).

Powyższe nastąpiło w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie postępowania z wolnej ręki i podpisania umowy w dniu 4 stycznia 2023 r. z Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. obowiązującej do końca roku 2026.

- zapewniono funkcjonowanie na terenie miasta dwóch punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), do których właściciele nieruchomości dostarczają różnorodne odpady problemowe. Niezależnie od możliwości przekazania przez

mieszkańców tych odpadów do PSZOK, zorganizowano również akcje odbierania mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, tekstyliów oraz bioodpadów bezpośrednio od właścicieli nieruchomości. Istniejące Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych są modernizowane na bieżąco, a ich wyposażenie dostosowywane do zapotrzebowania mieszkańców,

- kontrolowano prawidłowość wykonywania zadań wynikających z zawartych umów w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych,
- kontrolowano poprawność złożonych przez mieszkańców deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, w tym ich zgodność ze stanem rzeczywistym,
- kontrolowano poprawność i wywiązywanie się właścicieli nieruchomości z obowiązku segregacji odpadów komunalnych,
- kontrolowano firmy wpisane do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
- prowadzono kampanie informacyjno–edukacyjne na temat funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Prowadzenie takich kampanii jest niezbędne dla zapewnienia wywiązywania się z nałożonego na gminę obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz osiągania założonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych oraz budowlanych i rozbiórkowych, jak również ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- prowadzono kampanie informacyjne dotyczące ekonomicznych aspektów gospodarki odpadami, mające na celu przedstawienie mieszkańcom gminy podstawowych problemów związanych z nieodpowiednim gospodarowaniem odpadami komunalnymi, wymogami związanymi z selektywną zbiórką odpadów komunalnych oraz ze zmianami wynikającymi z rozporządzeń Ministra Środowiska lub zmian ustaw z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi,
- udostępniono na stronach internetowych Gminy Miasta Tarnowa informacje wymagane w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także ustawą o odpadach.

Od 1 stycznia 2012 r. realizowany jest obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Na koniec grudnia 2024 r. do rejestru prowadzonego przez Prezydenta Miasta Tarnowa wpisanych było 29 przedsiębiorców.

Wydział Infrastruktury Miejskiej prowadzi także działania mające na celu usuwanie „dzikich” wysypisk. W tym zakresie działań w roku 2024 zebrano ok. 11,5 Mg odpadów. Na ten cel przeznaczono blisko 5,5 tys. zł.

9. ODORY.

Gospodarowaniu odpadami komunalnymi często towarzyszy uciążliwość związana z nieprzyjemnymi zapachami. Niestety rozwiązanie tego problemu jest utrudnione, gdyż nie udało się dotychczas uchwalić ustawy „antyodorowej”. Dla większości instalacji będących potencjalnymi źródłami odorów Prezydent Miasta Tarnowa nie jest organem ochrony środowiska, nie może więc podejmować bezpośrednio działań naprawczych. Straż Miejska reaguje na wszystkie interwencje mieszkańców dotyczące uciążliwości zapachowej, sprawdza, sporządza notatki i przekazuje informacje do właściwych organów. Także Prezydent Tarnowa kilkakrotnie występował o podjęcie działań przez Marszałka Województwa Małopolskiego i Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, czego efektem jest przystąpienie przez firmy prowadzące instalacje przetwarzania odpadów komunalnych do prac modernizacyjnych. Powinno to przynieść w niedługim czasie efekt w postaci odczuwalnej poprawy i zmniejszenia emisji substancji odorogennych. Od września 2024 r. znacznie zmniejszyła się ilość interwencji i skarg na uciążliwe zapachy w pn.-wsch. części miasta. Może to być efekt przystąpienia jednego z przedsiębiorców gospodarujących odpadami do modernizacji instalacji komunalnej służącej do przetwarzania odpadów.

Zdarzają się także incydentalne uciążliwości odorowe związane z rolniczym wykorzystaniem odchodów zwierzęcych (nawozów naturalnych) na terenach uprawnych w Tarnowie i w sąsiednich miejscowościach.

10. POWAŻNE AWARIE.

W 2024 roku na terenie Tarnowa nie wystąpiły zdarzenia spełniające kryteria poważnych awarii, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1555), oraz nie prowadzono nadzoru nad usuwaniem skutków zdarzeń, które wystąpiły wcześniej.

11. EDUKACJA EKOLOGICZNA.

Od lat w Tarnowie prowadzone są szeroko zakrojone działania promocyjne w zakresie edukacji ekologicznej. Znaczna część realizowanych kampanii, akcji, konkursów ma charakter cykliczny, co pozytywnie wpływa na kształtowanie postaw prośrodowiskowych i podnoszenie świadomości społeczności Tarnowa w problematyce ochrony środowiska. Podejmowane wspólnie z innymi podmiotami inicjatywy i działania w zakresie edukacji ekologicznej przynoszą wymierne rezultaty, m.in. związane z efektywniejszym przechwytywaniem odpadów niebezpiecznych (przeterminowanych leków, baterii i akumulatorów) ze

zmieszanych odpadów komunalnych czy ograniczaniem spalania odpadów w piecach domowych (efekt współpracy ze Strażą Miejską).

Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa i kształtowanie jego postaw ekologicznych pozytywnie wpływa na aktualny i przyszły stan zasobów naturalnych środowiska (m.in. różnorodności biologicznej, powietrza, gleby, wody) oraz jego jakość w zakresie gospodarki odpadami, transportu, efektywności energetycznej, adaptacji do zachodzących zmian klimatu). Duża waga przywiązywana jest do inwestycji i przedsięwzięć mających chronić środowisko naturalne. Organizujemy imprezy o tematyce ekologicznej, takie jak: „Sprzątanie Świata”, „Posprzątajmy razem Tarnów”. Kontynuowana jest zbiórka i unieszkodliwianie przeterminowanych leków, zużytych baterii, zbiórka butelek plastikowych. Celem realizowanych konkursów i akcji jest pogłębienie świadomości ekologicznej tarnowian i rozwinięcie poczucia współodpowiedzialności za stan środowiska w którym żyjemy. Chcemy pokazać, że los naszej planety zależy od nas samych. Każde ze zrealizowanych zadań rozwija poczucie odpowiedzialności i potrzeby szybkiej reakcji na problemy ekologiczne poprzez pobudzenie odpowiedzialności za podejmowane działania, promowanie pozytywnych postaw w zakresie poszanowania środowiska naturalnego, pogłębianie szacunku i zamiłowania do przyrody. Corocznie na edukację ekologiczną Miasto przeznacza własne środki, które uzupełniane są środkami ze źródeł zewnętrznych, głównie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Nasze działania zostały dostrzeżone przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie podczas konferencji „Żywioły ochrony środowiska”, w ramach której odbyła się uroczystość wręczenia dorocznych nagród #ekoLIDER 2024 - wyłonienie najlepszych i najbardziej efektywnych inwestycji ekologicznych w Małopolsce. Gmina Miasta Tarnowa odebrała wyróżnienie w kategorii #ekoGMINA miejska, otrzymując 10 000,00 zł. Środki te zostały przeznaczone na kontynuację działań w zakresie edukacji ekologicznej.

Kampanie edukacyjne zrealizowane w 2024 r.:

- 1) *Program edukacji ekologicznej „Eko-bohaterzy z tarnowskich placówek oświatowych”* był zrealizowany przy współpracy Urzędu Miasta Tarnowa w następujących placówkach oświatowych z terenu miasta Tarnowa: Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 11 w Tarnowie, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom” w Tarnowie, Szkoła Podstawowa nr 18 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 3 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 4 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 5 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 18 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 20 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 14 w Tarnowie z Oddziałem Integracyjnym w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 32 w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 35 w Tarnowie z Oddziałami Integracyjnymi w Tarnowie, Przedszkole Publiczne nr 33 w Tarnowie, Zespół Szkół Specjalnych dla Nieśłyszących i Słabo Słyszących w Tarnowie (specjalna szkoła podstawowa oraz specjalne liceum), XX Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie, Szkoła Podstawowa nr 25 w Tarnowie,

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tarnowie. Koszt zadania wyniósł 49 721,78 zł, z czego 44 749,60 zł pochodziło ze środków z WFOŚiGW.

Cele osiągnięte w ramach działań programowych:

- kształtowanie świadomości ekologicznej w zakresie ochrony przyrody,
- rozpowszechnianie zasad prawidłowego postępowania z odpadami, z naciskiem na propagowanie selektywnego zbierania odpadów,
- informowanie o korzyściach dla środowiska i mieszkańców, związanych z odzyskiem odpadów i ogólnie z prowadzeniem racjonalnej gospodarki odpadami,
- stworzenie poprzez edukację dzieci dogodnych możliwości oddziaływania na ich najbliższych, uświadomienie znaczenia wody dla istnienia życia na Ziemi oraz potrzeby ochrony i poszanowania jej zasobów,
- motywowanie dzieci i młodzieży do pogłębiania wiedzy z zakresu ekologii i ochrony środowiska,
- poznawanie przyrody poprzez obserwację, badania i eksperymenty,
- oddziaływanie na styl życia i świadomość ekologiczną rodziców.

W ramach programu zrealizowano następujące zadania:

- Przeprowadzono dwugodzinne warsztaty edukacyjne, podczas których dzieci i młodzież szkolna zaznajomiły się z podstawowymi zasadami racjonalnej gospodarki odpadami, dowiedziały się np. o różnicach pomiędzy upcyklingiem a recyklingiem.
- Opracowano, a następnie zrealizowano kompleksowe programy edukacyjne w tarnowskich placówkach oświatowych – szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz w przedszkolach. W ramach programów umożliwiono uczestnikom:
 - ukierunkowane obserwacje i eksperymenty,
 - zabawy pozwalające na rozwijanie własnej inicjatywy,
 - zajęcia organizowane przez nauczycielkę z całą grupą lub w małych zespołach,
 - udział w akcjach i konkursach organizowanych w przedszkolu,
 - udział w konkursach wiedzy przyrodniczej oraz artystycznych, fotograficznych, plastycznych,
 - wycieczki edukacyjne oraz spacer po okolicy w celu poznawania przyrody oraz zagrożeń środowiskowych.
- Promowano torby wielokrotnego użytku poprzez akcję „Moda na ekotorbę”.

2) *„Razem stwórzmy lepszy klimat! – działania edukacyjne w zakresie przeciwdziałania emisjom”*. Koszt zadania wyniósł 32 386,32 zł, z czego 29 147,68 zł pochodziło ze środków z NFOŚiGW. W ramach kampanii zorganizowano szereg działań mających zaktywizować dzieci i młodzież do podejmowania świadomych, ekologicznych wyborów, m.in.:

- Zorganizowano międzyprzedszkolny konkurs plastyczny „Każdy przedszkolak wie jak chronić powietrze”,
- Zorganizowano międzyszkolny konkurs na wykonanie komiksu – „Ekobohater walczy ze smogiem”,

- Zorganizowano „Dzień Czystego Powietrza w Tarnowie”,
- Opracowano film edukacyjny „Tarnów w zieleni”. Film edukacyjny „Tarnów w zieleni” promuje tarnowską przyrodę, zachęcając jednocześnie do dbania o środowisko. W filmie pokazaliśmy też, w jaki sposób dbamy o jakość powietrza, gdzie Tarnowianie mogą znaleźć informacje o aktualnej jakości powietrza. Film został udostępniony na oficjalnej stronie Urzędu Miasta Tarnowa. Kopie filmu rozpowszechniliśmy także w tarnowskich placówkach oświatowych.

3) *„Zieleń miejska w Tarnowie sprzyja klimatowi”*. Koszt zadania wyniósł 5000,00 zł i w całości został pokryty z Funduszy Norweskich. W ramach kampanii zorganizowano:

- Konkurs na Facebooku. W ramach konkursu każdy mógł opisać swoje codzienne sposoby na niezanieczyszczanie powietrza. W ramach konkursu trzy wybrane osoby wygrały zestawy składające się z 3 roślin doniczkowych. W konkursie udział wzięło 47 osób, które w ciekawy sposób opisywały swoje codzienne nawyki sprzyjające powietrzu.
- Finał kampanii edukacyjnej „Zieleń miejska w Tarnowie sprzyja klimatowi”. W dn. 12.04.2024 r. na terenie Centrum Wypoczynku i Rekreacji „KANTORIA” odbył się finał kampanii. Mieszkańcy w zamian za przyniesienie minimum 5 zużytych baterii otrzymywali darmową sadzonkę roślin domowych (juki, draceny, paprotki, krotony i fikusy) oraz darmowy ekogadżet. Akcja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem. Dodatkowo na miejscu działał punkt konsultacyjny, w ramach którego pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska informowali o działaniach miejskich ekodoradców, o uchwale antysmogowej i o możliwościach dofinansowania wymiany nieekologicznych źródeł ciepła. Łącznie rozdano 391 roślin doniczkowych oraz 400 ekologicznych gadżetów. Rozdano także ulotki promujące najciekawsze przyrodniczo zakątki Tarnowa. W ramach kampanii zebrano 417 kg zużytych baterii, które nie trafiły wraz z innymi odpadami na składowisko.

Akcje i konkursy ekologiczne:

- 1) Akcja ekologiczna *„Zbiórka leków nieużytecznych”*. Cykliczna akcja, która zapewnia mieszkańcom możliwość bezpiecznego pozbycia się nieużytecznych leków. W 29 aptekach oddano do dyspozycji tarnowian pojemniki, w których można było pozostawić przeterminowane medykamenty. Akcja, którą miasto prowadzi od 2001 r., ma na celu podniesienie świadomości ekologicznej i naukę właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi. Pozostawione w aptekach nieużyteczne już leki zostały zutylizowane w sposób niezagrażający środowisku i zdrowiu mieszkańców. Stanowiło to idealną okazję do zrobienia „remanentów” w domowych apteczkach, wyselekcjonowania niepotrzebnych leków i zanieśienia ich do jednej z aptek przyjmujących nieużyteczne medykamenty. Łącznie mieszkańcy oddali 5 339 kg przeterminowanych leków. Koszt zadania: 58 620,00 zł.

- 2) Akcja ekologiczna „*Usuwanie azbestu*” polega na usuwaniu odpadów zawierających azbest z działek należących do osób fizycznych. Akcja usuwania odpadów azbestowych w Tarnowie ma na celu ochronę środowiska i zdrowia ludzi przed szkodliwym oddziaływaniem włókien azbestowych, daje możliwość bezpiecznego pozbycia się przez mieszkańców miasta posiadanych odpadów i elementów azbestowych. W 2024 r. z akcji skorzystało 40 osób, a unieszkodliwionych zostało 62,86 Mg odpadów azbestowych. Koszt zadania wyniósł 33 604,95 zł.
- 3) Akcja „*Posprzątajmy razem Tarnów*”, dzięki zaangażowaniu placówek oświatowych, wędkarzy z Tarnowskiego Oddziału Polskiego Związku Wędkarskiego udało się uprzątnąć m.in. teren wokół Kantorii, Piaskówki i Wątku. Łącznie zebrano ponad 0,5 tony odpadów pochodzących z „dzikich” wysypisk odpadów. Koszt zadania wyniósł 8 758,46 zł
- 4) *Ogólnopolska akcja „Sprzątanie Świata”*. 31 edycja akcji została przeprowadzona w dniach 20-23 września 2024 r. pod hasłem: „Na straży czystej Ziemi”. W sprzątanie zaangażowało się ponad 40 placówek oświatowych, dzieci z Bursy Międzyszkolnej w Tarnowie oraz Pałacu Młodzieży a także pracownicy drukarni Asterias i członkowie „Stowarzyszenia Siemacha”. Uczestnicy akcji posprzątali tereny wokół zbiornika wodnego „Kantoria”, osiedla Legionów i Mościce, ulice wokół Parku Piaskówka oraz rejon ul. Chyszowskiej. Urząd Miasta wyposażył uczestników w worki na odpady i rękawice ochronne, zapewnił także odbiór odpadów. Nad bezpieczeństwem przebiegu akcji wzdłuż zbiorników wodnych czuwali wędkarze z Polskiego Związku Wędkarskiego. Koszt zadania wyniósł 10 573,13 zł
- 5) *Konkurs „Zaprośmy ptaki do Tarnowa”*. Do konkursu zgłosiło się 18 placówek oświatowych z terenu miasta. Dzieci i młodzież łącznie zbudowały niemal 40 budek lęgowych, które zostały powieszone zarówno na terenach przyszkolnych, jak i w parkach. Budki lęgowe są jedną z najpopularniejszych form pomocy ptakom na terenach miejskich. Korzysta z nich kilkanaście gatunków, głównie dziuplaków (np. szpak, sikory, mazurek, muchołówka żałobna) i półdziuplaków (kopciuszek, muchołówka szara). Koszt zadania wyniósł 8000,00 zł i w całości został pokryty z Funduszy Norweskich.
- 6) W ramach akcji ekologicznej „*Zbieramy zużyte baterie*” w Tarnowie ponad 6,5 ton zużytych baterii nie trafiło wraz z innymi odpadami na składowisko. Do akcji włączyło się 47 placówek oświatowych z terenu naszego miasta. Koszt zadania wyniósł 7 000,00 zł.
- 7) Dzięki akcji ekologicznej „*Zbiórka opakowań plastikowych*” udało się „uratować” 5385 kg opakowań z tworzyw sztucznych, które trafiły do recyklera w celu ich przetworzenia. Koszt zadania wyniósł 3 000,00 zł.
- 8) W ramach akcji ekologicznej „*Zbieram, segreguję, odzyskuję*” udało się zebrać 4025 kg makulatury. Koszt zadania wyniósł 4 300,00 zł.
- 9) *Konkurs fotograficzny „Wakacyjna przyroda”*. Do XV edycji konkursu zgłosiło się 63 uczestników, którzy nadesłali swoje prace o tematyce przyrodniczej i krajobrazowej.

Konkurs stanowi doskonałą okazję do poznania ciekawych przyrodniczo miejsc w Tarnowie oraz w najbliższej okolicy, a młodzi obserwatorzy niejednokrotnie mają szansę natrafienia na ciekawe okazy tarnowskiej flory i fauny. Poziom artystyczny oraz pomysłowość zauważalna w nadesłanych pracach sprawiły, że komisja konkursowa miała niemały problem z wyłonieniem najlepszych fotografii. Finalnie przyznano 4 nagrody główne oraz 19 wyróżnień. Koszt zadania wyniósł 10 000,00 zł.

10) *XXV Przegląd Filmów Ekologicznych EKOŚWIAT* odbył się w dniach 28-31 października 2024 r. Wydarzenie adresowane było do uczniów wszystkich tarnowskich szkół i przedszkoli. Organizatorzy przygotowali trzy filmy dla dzieci i młodzieży z różnych grup wiekowych. „Martin i magiczny las” to propozycja dla najmłodszych, uczniów klas 1-4. „Serce dębu” to z kolei francuski dokument przyrodniczy z myślą o uczniach z klas 5-8. „Królestwo zwierząt” to natomiast film fabularny dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych. W tegorocznej edycji Przeglądu udział wzięło 3696 osób („Martin i magiczny las” obejrzało 1250 osób, „Serce dębu” 1256, z kolei „Królestwo zwierząt” obejrzało 1190 uczniów). Koszt zadania wyniósł 20 000,00 zł.

11) *Konkurs na najpiękniejszy ogród i balkon „Zielony Tarnów”*. Do 23 edycji konkursu zgłoszono 25 obiektów (5 w kategorii „Ogród przy budynku jednorodzinnym”, 7 w kategorii „Balkon”, 7 w kategorii „Ogród przy budynku wielorodzinnym” oraz 6 w kategorii „Ogród przy Instytucji”). Głównym celem konkursu jest zachęcenie i zaktywizowanie mieszkańców do upiększania swojego najbliższego otoczenia, a przez to poprawy wizerunku Tarnowa i postrzegania go jako miasta zielonego, zadbanego, w którym warto żyć i gdzie można spędzić przyjemne wolne chwile. Powołana zarządzeniem nr 252/2024 Prezydenta Miasta Tarnowa z dnia 26 czerwca 2024 r. komisja konkursowa dokonała przeglądu i oceny zgłoszonych obiektów, zwracając uwagę na estetykę, czystość, kompozycję roślinną, pracowitość, zmiany w stosunku do lat ubiegłych. Wszystkim uczestnikom konkursu wręczone zostały pamiątkowe dyplomy i drobne upominki a zwycięzcy otrzymali nagrody finansowe oraz rzeczowe zakupione przez Urząd Miasta Tarnowa. Koszt zadania wyniósł 7 689,54 zł.

12. REALIZACJA PROGRAMÓW PROŚRODOWISKOWYCH.

1. Miasto Tarnów w 2024 roku udzielało mieszkańcom dotacji ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa do likwidacji nieekologicznych źródeł ciepła w gospodarstwach domowych. W związku z udzielonymi dotacjami w roku 2024 zlikwidowano 30 pieców kaflowych i 6 kotłów c.o. opalanych paliwem stałym (węgiel, drewno). Udzielono dotacji w wysokości 134 675,00 zł. Ponadto w ramach programu Ciepłe Mieszkanie zlikwidowano 25 pieców kaflowych i 1 kocioł c.o. Udzielono dotacji w wysokości 220 472,74 zł.
2. Miasto Tarnów w 2024 roku udzielało mieszkańcom dotacji ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa do zakupu i montażu mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii.

Podpisano 3 umowy z beneficjentami na dofinansowanie zakupu ogniw fotowoltaicznych o łącznej mocy PV 16,09 kW. Udzielono dotacji w wysokości 18 000,00 zł

3. Miasto Tarnów w 2024 roku udzielało mieszkańcom dotacji ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa na dofinansowanie kosztów inwestycji mającej na celu gromadzenie wód opadowych i roztopowych zgodnie z przyjętą uchwałą nr XXXV/322/2020 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 30 lipca 2020 r., zmienionej uchwałą nr XLIX/446/2021 z dnia 27maja 2021 r. Zawarto i rozliczono 10 umów z beneficjentami. W ramach dofinansowania, posadowiono 3 zbiorniki naziemne oraz 7 zbiorników podziemnych gromadzących wody opadowe i roztopowe na 10 nieruchomościach w Tarnowie. Udzielono dotacji w wysokości 25 651,45 zł.
4. Miasto Tarnów w 2024 roku kontynuowało obsługę programu priorytetowego „Czyste powietrze” w ramach porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Gminny punkt konsultacyjny – informacyjny znajduje się w budynku UMT przy ul. Nowej 4. „Czyste powietrze” to kompleksowy program rządowy, którego celem jest ograniczenie lub całkowite zlikwidowanie emisji zanieczyszczeń (głównie pyłów) oraz gazów cieplarnianych wprowadzonych do atmosfery z domów jednorodzinnych. W ramach programu można skorzystać z dofinansowania do wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne, spełniające najwyższe normy, oraz przeprowadzenie niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku (tj. ocieplenie budynku, wymianę stolarki okiennej lub drzwiowej). Dodatkowo można również starać się o dofinansowanie do mikroinstalacji fotowoltaicznej. Program skierowany jest do właścicieli i współwłaścicieli domów jednorodzinnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Do dnia 31.12.2024r. na terenie Gminy Miasta Tarnowa złożono 1374 wniosków o dofinansowanie, zrealizowano 572 przedsięwzięcia oraz sumarycznie wypłacono kwotę dotacji dla mieszkańców 13 396 099,35 zł. W 2024 r. przygotowano i przekazano do WFOŚiGW w Krakowie 200 wniosków mieszkańców o dofinansowanie oraz 120 wniosków o rozliczenie inwestycji prośrodowiskowych, udzielono kilka tysięcy konsultacji, zorganizowano 2 otwarte spotkania dla mieszkańców, w tym z udziałem przedstawiciela WFOŚiGW.
5. W 2024 roku Gmina Miasta Tarnowa kontynuowała realizację *Projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA „Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego”* współfinansowanego ze środków programu LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, którego najważniejsze założenia to promocja OZE, poprawa efektywności energetycznej i działania na rzecz ochrony klimatu, zaś nadrzędnym celem jest pełne wdrożenie Małopolskiego Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii, przyjętego przez Zarząd Województwa Małopolskiego. Okres trwania przedsięwzięcia przypada na 10 lat - od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r. Całkowity budżet projektu dla wszystkich partnerów wynosi 16,4 mln EURO (ok. 70 mln zł), przy czym dla Gminy Miasta Tarnowa 60% stanowi finansowanie unijne (142 617 EUR), 35% z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska

i Gospodarki Wodnej (83 192 EUR), a 5% to wkład własny (11 884 EUR). Najważniejsze działania zrealizowane w ramach Projektu w 2024 roku, to m.in. kampania edukacyjno-informacyjna: „III Małopolski Dzień dla Klimatu” pod hasłem „Sadzonki za oddane elektroodpady”, w ramach której przekazano łącznie 1 210 sadzonek drzew i krzewów mieszkańcom Tarnowa za oddanie elektroodpadów (małego, średniego i dużego sprzętu elektronicznego i elektrycznego). Łącznie zebrano 6,66 ton elektroodpadów. W ramach obchodów Green Week 2024 przeprowadzono zajęcia edukacyjne w Szkole Podstawowej nr 18 w Tarnowie skupiających się oszczędzaniu wody i jej retencjonowaniu. Dodatkowo ogłoszono trzy konkursy, eko-rozdania na Facebooku, celem których było przekazanie mieszkańcom Tarnowa eko gadżetów, sadzonek drzew i krzewów oraz roślin doniczkowych, w zamian za podzielenie się wiedzą w zakresie ochrony środowiska i klimatu. Zorganizowano 10 spotkań informacyjnych dotyczących założeń Projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA dla tarnowian, czy pracowników Urzędu Miasta Tarnowa. Współorganizowano wydarzenie „Mikołajkowy Przejazd Rowerowy”, w ramach którego uczestnikom przekazano łącznie 300 szt. Cyprysików Lawsona oraz Poinsencji Wielopędowej. Opublikowano ulotkę informacyjną „Retencja wodna – klucz do zachowania równowagi przyrodniczej” w Gazecie Krakowskiej i jej tygodniku Gazecie Tarnowskiej (o łącznym nakładzie 15 000 egzemplarzy). We współpracy z Akademią Tarnowską odbyło się wydarzenie „Małopolska Noc Naukowców”, w ramach którego funkcjonowało stoisko klimatyczne: ochrona powietrza i klimatu – skierowane do wszystkich mieszkańców Tarnowa i okolic niezależnie od wieku, którzy mogli wziąć udział w Eko- loterii, odbyła się konferencja „Ochrona przyrody – na jakim etapie jesteśmy i czy jest dobrze?”, w ramach której przekazano uczestnikom dwóch konkursów symboliczne upominki (eko gadżety). Do jednych z działań Projektu należała jego promocja poprzez publikację artykułów informacyjnych na stronie internetowej www.tarnow.pl oraz mediach społecznościowych „Facebook – Mój Tarnów” związanych z ochroną klimatu, czy dystrybucja gadżetów ekologicznych (toreb jutowych wielokrotnego użytku na zakupy, eko notatników z długopisem, zestawów drewnianych kredek, kolorowanek, ulotek informacyjnych) podczas spotkań z mieszkańcami, prelekcji w szkołach, wydarzeń, czy kampanii edukacyjno-informacyjnych.

6. Miasto Tarnów od roku 2024 realizuje projekt „Wdrożenie Programu ochrony powietrza w Gminie Miasta Tarnowa” finansowany z Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021-2027. Jego celem jest realizacja założeń Programu Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego poprzez utworzenie punktu obsługi mieszkańców oraz zatrudnienie Ekodoradcy. Do zadań Ekodoradcy należy udzielanie pomocy mieszkańcom w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie i ich rozliczaniu. Rozwinięciem tych działań jest: koordynowanie realizacji przyjętej strategii ochrony powietrza, aby zapewnić trwałość i efektywność prowadzonych działań; prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na poziomie lokalnym, aktywizacja środowisk opiniotwórczych oraz bezpośredni przekaz do mieszkańców; świadczenie pomocy osobom dotkniętym ubóstwem energetycznym w uzyskaniu dofinansowania do inwestycji w poprawę efektywności energetycznej oraz

poprzez edukację w zakresie oszczędności energii; pozyskiwanie środków zewnętrznych przeznaczonych na ochronę powietrza; mobilizacja mieszkańców do korzystania z dostępnych instrumentów finansowych, umożliwiających wymianę nieefektywnych kotłów grzewczych lub przeprowadzenia termomodernizacji budynku; bezpośrednia pomoc doradcza dla mieszkańców w zakresie wymiany źródła c.o. i c.w.u. oraz modernizacji energetycznej budynku; aktualizacja bazy Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Ekodoradca współpracuje z różnymi podmiotami, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, grupami opiniotwórczymi (media, organizacje pozarządowe, lekarze, nauczyciele itp.). Na poziomie regionalnym współpracuje z Urzędem Marszałkowskim, organem odpowiedzialnym za wdrażanie Programu ochrony powietrza. Do działań podjętych przez Ekodoradcę w 2024 roku należą:

- udzielanie pomocy mieszkańcom w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie, wyborze źródeł ogrzewania, informowanie o przestrzeganiu przepisów uchwał antysmogowych,
 - organizacja 6 spotkań z mieszkańcami oraz z lokalnymi liderami,
 - organizacja zajęć edukacyjnych w 20 przedszkolach i szkołach,
 - organizacja 6 wydarzeń o tematyce ekologicznej (Dzień Dziecka, Roślinka za baterię, Rowerem do szkoły, Małopolska Noc Naukowców Akademia Tarnowska, Małopolska Noc Naukowców Centrum Nauki i Techniki Pasaż Odkryć, Mikołajowy Przejazd Rowerowy).
- W wydarzeniach udział wzięło około 5 tys. mieszkańców.